

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVІІІ, БРОЙ 21

СОФИЯ, 1-15 НОЕМВРИ 2017 г.

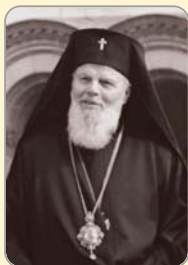
ЦЕНА 0,70 ЛВ.

e-mail: sinizdat@gmail.com, synodalpress.bg@gmail.com

www.synodalpress.blogspot.bg

Милосърдие

Инициатива на БПЦ и Парламента в помощ на онкоболните деца
стр. 3

Достойни архиереи на БПЦ

- Великотърновски митрополит Стефан
стр. 5
- Неразказана история за Неврокопски митрополит Борис
стр. 7

Чудотворни икони

Благословение за Ловчанска епархия
стр. 1-4

Международни форуми
Международна конференция в Битоля
стр. 7

ИНТЕРВЮ

Изстраданата ни църковна независимост

За периода на Българската екзархия – нейното учредяване, развитието на екзархийското дело, грижата за останалите извън пределите на България епархии и тяхната съдба след 1945 г. – с историка **доцент д-р Христо Темелски**, директор на Църковно-историческия и архивен институт при БПатриаршия, разговаря **Александра Карамихалева**.

– **Доц. Темелски, редица автори и изследователи пишат за т. нар. „романтичен екзархийски период“, продължил цели 83 години. Романтични възгледения или тежка борба бележат този период от българската история?**

– Този термин е неудачен и той се употребява от лица, които изобщо не познават както трябва църковната ни история. За никаква романтика не може да става дума, защото през цялото това време имаме непрекъсната борба за утвърждаване на българската църковна независимост. Българската екзархия е рожба на възрожденските ни дейци и винаги е била трън в очите на Цариградската гръцка патриаршия, на съседи, на различни чужди елементи и дори на наши опоненти. Така е от първия до последния ден на нейното съществуване.

– **Според Вас като историк как точно се създава Българската екзархия и каноничен акт ли е нейното провъзгласяване?**

– Църковно-народната борба, подобно и на движението за новобългарска просвета и култура, била легално движение, официално основано на издадените от турското правителство реформени актове – Хатишерифа (1839 г.) и Хатиумаюна (1856 г.). Легални били формите и методите на тази борба, затова тя с основание се нарича „мирнен“ етап на българската национална революция. Тя продължила близо четири десетилетия и достигнала своя шастлив завършек през 1870 г. На 27 февруари с. г. султан Абдул Азис подписал ферман за учредяването на самостоятелна българска църковна йерархия под формата на Българска екзархия, независима в административно отношение от Цариградската гръцка патриаршия.

Благодарение на този ферман станало възможно възстановяването на изгубената в началото на XV в. българска църковна независимост. Цариградската патриаршия посрещнала с неприязън този акт на османската администрация и обявила, че в него има намеса на антиканоничност. Това обаче не отговаряло на истината, тъй като в султанския ферман от 27 февруари 1870 г. бил залегнал проектът на цариградския патриарх Григорий VI от 1867 г., както и ревизираният пак от него проект на двустранната българо-гръцка комисия от 1869 г. Освен това по същество ферманът с нищо не нарушавал историческите права на Вселенския патриарх, нито светите канони, приети на вселенски и поместни събори. Пет от общо 11 члена от фермана (3, 4, 6, 7 и 9) ясно и категорично говорят за поставяне на Българската екзархия в пряка връзка с Цариградската патриаршия и дори в известна зависимост от нея. В духа на църковните канони и в хармония с практиката на другите църкви били съставени и останалите пунктове на султанския ферман.

На стр. 6

ИЗ ЖИВОТА НА ЦЪРКВАТА

Българският патриарх Неофит взе участие в празненствата по повод Деня на народните будители

На стр. 2

ЧУДОТВОРНИ ИКОНИ

Благословение за Ловчанска епархия

Чудотворната икона „Св. Богородица Одигитрия“ от Рилския манастир посети Ловчанска епархия за благословение на жителите ѝ.

Иконата бе изнесена тържествено от обичайното ѝ местоположение – главния храм „Рождество Богородично“ на Рилския манастир, сутринта на 23 октомври от Ловчанския митрополит Гавриил и игумена на обителта Адрианополски еп. Евлогий.

Първата спирка на безценната реликва на територията на Ловчанска епархия бе **гр. Пирдоп**, където иконата бе посрещната с огромна радост

На стр. 4

ХРОНИКА

България

Българският патриарх Неофит взе участие в празненствата по повод Деня на народните будители

От стр. 1

„Днес отбелязваме един от най-съкровени български празници – Деня на народните будители. Днес почитаме свети Йоан Рилски, възрожденците, строителите на съвременна България и днешните българи, които със знанието, словото, изкуството и дързостта си продължават да отстояват българщината и да бунят духовете“, каза президентът Румен Радев в обръщението си към представителите на Българската православна църква, дейтели на образованието, науката, културата и изкуството, поканени в Гербовата зала на Президентството по повод Деня на народните будители – **1 ноември**.

Негово Светейшество Българският патриарх Неофит бе специален гост на официалното честване, в което взеха участие ръководители на държавни институции, организации и сдружения в областта на просветата и културата.

В обръщението си към своите гости държавният глава подчерта, че в други езици думата „будител“ изобщо не съществува и че това не е интелектуалец по европейски образец, а чисто българска духовна категория. В съзнанието на българина будителството сродява светещия писателя, артиста, даскала, революционера и просветителя. Те, по думите на президента, се разпознават по светлината, с която озаряват околните и със своя талант, доблест, мъдрост и отгледаност.

„Будителите са мисионерите на културата, морала и свободата“, и това ни дава „уникалната възможност да чествуваме едновременно както медвенияк овчар Захари, така и космополита Сла-

вейков, както монаси, така и революционери“, посочи президентът Радев. Той каза още, че народните будители не са само хората от портретите, а и тихите герои на нашето съвремие: учители в селски училища, пазители на правописа в социалните мрежи, почтени журналисти. „На тях днес искам да благодаря“, подчерта президентът Румен Радев в началото на срещата.

По-рано на церемония по повод Деня на народните будители пред президентската институция беше издигнат националният флаг. Президентът и върховен главнокомандващ на Въоръжените сили Румен Радев прие почетния строй на Националната гвардейска част.

За първи път Денят на народните будители е отпразнуван в Пловдив през 1909 година. През 1922 г. Народното събрание обявява този ден за празник на всички „заслужили българи“, както са се изразявали тогава.

Денят ознаменува делото на българските просветители, книжовници, революционери и свети будители на възбуждащия се национален дух, стремеж към образование и книжовност. Отбелязва се ежегодно с факелни шествия на **1 ноември** и с

официален празник в Република България.

През 1945 г. честването на празника е отменено от комунистическия режим. Забраната е част от системно налаганата в обществото пропаганда и цензура, характерни за целия период на тоталитарно управление на България. С този акт комунистическата власт се опитва да омаловажи значимостта на будителите и техния принос за развитието на културата и историята в България. Въпреки това традицията остава запазена в паметта на българския народ.

Сред най-тачените български народни будители са св. Йоан Рилски, Константин Костенечки, Григорий Цамблак, Иоасаф Бдински, Владислав Граматик, Димитър Кантакузин, Петър Парчевич, Петър Богдан, св. Паисий Хилендарски, Матей Граматик, поп Пейо, Неофит Бозвели, Неофит Рилски, Иван Селимински, братята Димитър и Константин Милладинови, Георги Стойков Раковски, Васил Априлов, Васил Левски, Христо Ботев, Стефан Караджа, Хаджи Димитър, Любен Каравелов, Добри Чинтулов, Петко Р. Славейков, Иван Вазов, св. Софроний Врачански и много други.

А. КАРАМИХАЛЕВА

По повод 100-годишнината от тенденциозното злонамерено опетняване името на царя-мъченик Николай II

По великата Божия милост в моя живот имам възможност да общувам с няколко подвижници на благочестието на Руската православна църква. Това са блаженопочившите схигуменния Мария, схи-митрополит Питирим, архимандрит Йоан Крестянкин, архимандрит Кирил Павлов, епископ Василий Радзянко, митрополит Антоний Блум, отец Николай Гуриянов и др. Никой от тях никога не е из-

казвал съмнение или упрек към нравствения облик на царското семейство мъченици. Напротив, те ги считаха за мъченици още много преди да бъдат канонизирани, говореха за дълбоката им православна вяра, преданост към родината, високия морал и тяхната самопожертвователност. Споменатите старци са живели в Русия по времето на царя-мъченик, а някои от тях в близкото време след

това. Господ ги беше надарил с прозорливост да виждат и скритите тайни в човешките души. Имайки предвид светия живот на подвижниците и тяхната духовна мъдрост и историческата близост на събитията, няма никакво съмнение, че това, което те са мислили и казвали за царското семейство, е пълна истина и друга истина няма.

† *Ловчански митрополит ГАВРИИЛ*

Пет години от кончината на приснопамятния патриарх Максим

На Архангелова задушница светейшият Български патриарх Неофит възглави панихидата в памет на блаженопочившият Български патриарх Максим, от кончината на когото се изпълват пет години. Патриарх Неофит съслужи с Великотърновския митрополит Григорий, Доростолския митрополит Амвросий, Неврокопския митрополит Серафим и Врачанския митрополит Григорий, както и епископите Мелнишки Герасим, главен секретар на Св. Синод, и Велички Сионий, игумен на Троянската обител.

Преди панихидата Великият епископ Сионий възглави заупокойната св. Литургия, в която съслужиха и архим. Василий, протосингел на Софийска св. митрополия, архим. Филип Василцев, представител на Руското подворие у нас и представител на Московския и на цяла Русия патриарх Кирил, ставр. ик. Нелуд Опря, представител на Румънския патриарх у нас, схиархимандрит Йоан (Пфейфер) – игумен на немския православен манастир „Света Троица“, йеромонах Симеон и йеродякон Лазар (Нищце) – от братството на немския манастир, както и духовниците йером. Стефан, протодякон Иван Петков, протодякон доц. д-р Иван Иванов и дякон Костадин Тренев.

В края на богослужбата епископ Сионий произнесе слово, в което каза: „Не забравяме а личността на патриарх Максим и всички израснали под мъдрото му ръководство си го спомнят с присъщата му светоготическа ревност и бащинска обич. Милващ обидените, насърчаващ съкрушените, подкрепящ падналите и в чистота радващ се на преуспяващите в праотеческата православна вяра. И всич-

ки израснали под светейшия му омофор с едни уста и едно сърце възнасят молитви пред Бога за неговата тишина, покой и блажена памет“.

Игуменът на Троянския манастир подчерта още, че патриарх Максим, подобно на своя покровител – св. Максим Исповедник, изнесе на плещите си нелеки изпитания, сред които е и мрачният разкол, опитал се да разруши единството на родната ни Църква.

След панихидата Негово Светейшество патриарх Неофит каза, че патриарх Максим „обичаше тази света обител, живееше с нейния живот, в празници и делници обичаше да посещава Троянската света обител с голяма духовна признателност... Благодарим му за добрия пример, който даде на всички ни да живеем живота си скромно и тихо“. „Бог да го прости и вечна и блажена да бъде паметта му!“, завърши патриарх Неофит.

На 6 ноември 2012 г. патриарх Максим се престава в Господа, дни след като навърши 98 години. Той бе погребан тържествено на **9 ноември** в непосредствена близост до чудотворната икона на Майката Божия – „Троеручица“, пред която още като дете започва да се моли на Бога и да възвисява душата си към Създателя.

Ангел КАРАДАКОВ

Българската църковна община „Св. Иван Рилски“ във Виена отбеляза своя празник

Още от времето, когато свещеник на българите във Виена е бил проф. протопрезвитер Николай Шиваров, е взето решение църковната община да празнува своя празник на **1 ноември**, заедно с Деня на народните будители.

Тази година радостта на нейните членове бе още по-голяма, защото да влезе в радостта им, бе дошъл да възглави богослуженията за празника лично обичаният кириарх на Западно- и Средноевропейска епархия на БПЦ-БП – високопреосвещеният митрополит Антоний. Той съслужи с протосингела на епархията архимандрит Атанасий (Султанов), ст. ик. Иван Петкин – представител на празнуващия храм, прот. Танчо Янчев – втори енорийски свещеник на БПЦО „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща, прот. Йоан Крамер и дякон Виктор от Руската църква.

По време на светата Литургия бе прочетена

молитва за мир и благочестие.

В края на богослужението митрополит Антоний отличи с официална „иконом“ прот. Танчо Попганчев Янчев за достойно и дългогодишно служение.

В своята проповед митрополит Антоний накратко разказа житието на честваните на 1 ноември свети безсребреници Козма и Дамян и подчерта колко важен е примерът им днес, в съвременното общество, търсещо все повече материалното, отколкото духовното. Той пожела на новоотличения иконом Танчо

Янчев духовни сили и дръзновение, та все така достойно да изпълнява своите обязанности.

Накрая благодари на председателя на храма ст. ик. Иван Петкин за всеотдайността и неуморността му в изграждането на величествения храм във Виена.

След това бе отслужена обща панихида за всички отвека починали православни християни и за покойните членове на БПЦО-Виена.

Западно- и Средноевропейска митрополия

БПЦО „Св. Архангели“ в Хага отбеляза своя храмов празник

В деня, в който светата Православна църква отбелязва Събора на св. архангел Михаил, православни християни от всички националности се стекоха в българския храм в Хага, за да влязат в радостта на българската църковна община и почетат нейния престолен празник.

С благословението на кириарха на Западно- и Средноевропейска епархия – високопреосвещения митрополит Антоний, светата Литургия бе възглавена от Белгийски епископ Доситей от Грузинската патриаршия, в съслужение с протосингела на Западно- и Средноевропейска епархия архимандрит Атанасий (Султанов) и предстоятеля на празнуващия храм прот. Йоан Манев. Молитвено участие взе и предстоятеля на руския православен храм в Хага архимандрит Нифон.

Песнопенията бяха изпълнени на утреният от презвитера Йорданка Манева, а на литургията –

от смесен хор при руския православен храм в града.

След литургията епископ Доситей изказа своето огромно задоволство и радост от съслужението с братя православни християни от различни поместни православни църкви, което е едно доказателство за единството на светото православие. Той изказа своята огромна благодарност към митрополит Антоний за това, че дава възможност и на грузинските православни християни, които нямат

свой молитвен дом в Хага, да намират духовен пристан в българския храм.

След него към вярващите се обърна архимандрит Атанасий. Той им преподнесе благословието на кириарха митрополит Антоний и не скри възторга си от това, че вижда една жива църковна община с духовни традиции. „Малък по размери е този храм, но той се е превърнал в един огромен духовен оазис за всички търсещи утеха в Бога, защото каква е пол-

зата да имаме една огромна храмова сграда, когато тя стои празна и бездушна?!“, каза отец протосингелът.

Накрая в слово-отговор към празнуващите се обърна отец-предстоятеля прот. Йоан Манев. Той благодари на гостите духовници за оказаната чест и на митрополит Антоний за молитвената подкрепа и че е направил всичко възможно да се сбъдне една откошелна мечта на членовете на БПЦО „Св. Архангели“ в Хага – храмовата сграда да стане българска собственост и тя да бъде неразривна част от БПЦ-БП и в частност от Западно- и Средноевропейска епархия.

Богослужението уважила с присъствието си и посланикът на Р. България в Нидерландия – Негово превъзходителство г-н Румен Александров, и посланикът на Грузия.

Западно- и Средноевропейска митрополия

В помощ на онкоболните деца

Българският парламент се превърна в дом на благотворителната изложба-базар, организирана от Св. Синод на Българската православна църква. Експозицията е в подкрепа на онкоболните деца у нас. Събитието се състоя по инициатива на Културно-просветния отдел на Св. Синод на БПЦ-БП и с подкрепата на депутати от Народното събрание. Изложбата е под патронажа на Негово Светейшество Български патриарх Неофит, Св. Синод и председателя на 44 НС Димитър Главчев.

„Това е втората част от инициативата да помогнем на онкоболните деца, лекуващи се в Клиниката по детска онхематология към университетската болница „Царица Йоанна“ – ИСУЛ. Искам да отбележа и приноса и подкрепата за инициативата на светейшия Български патриарх Неофит. Нека им помогнем!“, заяви г-н Димитър Главчев при откриването на изложбата, което се състоя на **3 ноември** от 11 ч.

Високопреосвещеният Ловчански митрополит Гавриил, ръководител на Културно-просветния отдел при Св. Синод, в кратко слово разказа за инициативата, както и за успеха на състояния се традиционен Национален конкурс „Възкресение Христово“ на Св. Синод. Накрая той сподели и една история, разказана му от проф. д-р Добрин Константинов. Стана ясно, че баща на болно дете е дарил голяма сума за болницата, изпълнявайки обещанието, което е дал пред умиращото си дете. Митрополит Гавриил благодари и на депутатите за отзивчивостта и решението им да се включат в богоугодната инициатива.

В събитието се включи и началникът на клиниката – проф. д-р Добрин Константинов. Той благодари за благородната инициатива на Българската православна църква. Д-р Константинов подчерта, че би желал през следващата година в синодалния конкурс да са включат със свои творби и деца-пациенти на клиниката, което ще им вдъхне творчески импулс и оптимизъм.

Това е вторият етап от благотворителната кампания на Българската православна църква „Деца рисуват за деца“ – 2017, която предлага възможност за закупуване на творбите – лауреати на синодалния конкурс „Възкресение Христово“, с цел събиране на средства и даряване на медицинска апаратура на столичната Клиника по детска клинична хематология и онкология при УМБАЛ „Царица Йоанна“ – ИСУЛ. До този момент са закупени три инфузоматни апарата – волуметрични помпи за прецизно регулиране на медикаментозните вливания при лечението на онкоболни деца и целта на организаторите е да се съберат още средства за закупуването на повече такива помпи, без които лекуването на децата е невъзможно.

Подобна инициатива носи положителен заряд в отношенията на Църквата и държавата. В нея Българската православна църква, народни представители, общественици, журналисти и най-вече деца се включват и работят заедно за оздравяването на най-малките си събрата и сестри.

Продължава набирането на средства за онкоболните деца. За всички, които искат да помогнат на децата, лекуващи се в ИСУЛ, сметката е:

„УниКредит Булбанк“ – клон София Батенберг

Банков код / SWIFT / BIC: UNCRBGFS

Получател: Българска Патриаршия Св. Синод

IBAN: BG74 UNCR 7000 1521 4626 53

Основание за плащане: КАМПАНИЯ „ДЕЦА РИСУВАТ ЗА ДЕЦА“

Откриването на изложбата бе предавано на живо в официалната страница на Св. Синод във Фейсбук – <https://www.facebook.com/1832220050379133/videos/1950544785213325/>

В памет на жертвите на Великата октомврийска революция

На **1 ноември** в руския храм-подворие „Св. Николай Мирликийски Чудотворец“ в София бе отслужена заупокойна св. Литургия в памет на всички невинни жертви и мъченически пострадали християни по време и след Великата октомврийска социалистическа революция (1917 г.).

Тази година се навършват 100 г. от революцията и по този повод Руската православна църква организира редица мероприятия, с които да покаже църковното отношение към този противоречив период в руската история.

С благословението на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит в храма-подворие литургията бе възглавена от Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, главен секретар на Светия Синод на БПЦ. Заедно с него съслужиха храмовото духовенство, во главе с предстоятеля архимандрит Филип.

След евхаристийното богослужение духовниците отслужиха панихида за упокой и спасение на загиналите.

„Вечна памет“ и „Упокой, Господи...“, запяха всички присъстващи в храма, които с чувство на християнски дълг молитвено се включиха в заупокойните последования. В края архимандрит Филип се обърна към богомолния народ и направи кратка ретроспекция на историческите факти,

свързани с Октомврийската революция, а епископ Герасим подчерта, че именно тези трагични събития в руската държава се довели в България нашия Софийски чудотворец – св. Серафим, Богучарски архиепископ, който се е превърнал в опора на българския народ.

След като се помоли за душите на невинно загиналите наши братя и сестри, църковното изпълнение се отпави към криптата, където край гроба на св. Серафим, Богучарски архиепископ и Софийски Чудотворец, бе отслужен молебен за здраве, успех и преуспяване на руския и на българския народ.

По-късно в Малката зала на Руския културно-информационен център на ул. „Шипка“ се състоя вечер, посветена на 100-годишнината от разтърсилата света Октомврийска революция в Русия. На събитието присъства Мелнишкият еп. Герасим, главен секретар на Св. Синод, духовници и много

миряни, сред които представители на Руското посолство у нас.

Програмата започна с встъпителна беседа на архимандрит Филип. Той подробно очерта историческата картина в Русия по време на Октомврийската революция, изнесе непопулярни факти относно нападението на Зимния дворец, подчерта спорните моменти, наложени от историците по време на комунистическия режим в Русия.

Като представител на БПЦ еп. Герасим се обърна към аудиторията и каза, че тези трагични събития от историята на Руската църква ни довеждат и до едни други мисли, а именно, че въпреки големите гонения и притеснения, Църквата никога не е преставала да съществува в своя истински тайнствен вид и да подкрепя своите пасоми. „Тя е имала своите тайни свещеници, отслужвала е своите тайни богослужби, водила е неспрестанно своя духовен живот и въпреки го-

ненията тя е била опора, която няма как да бъде лесно премахната ... и гледайки по-голямо на тази тежка човешка трагедия, ще видим, че ние в България вследствие на гоненията сме имали честта да приемем Софийския чудотворец св. Серафим Соболев, който е станал стълб на монашеството в България... 100 г. не са голям период за преосмисляне на историята... Историците ще дадат своите оценки за революцията и следствията от нея, но от духовна гледна точка изводът е категоричен – Църквата е непобедима, и то именно защото тя не е човешко дело. Никой, който е вдигнал ръка срещу Христос, Който победи смъртта със Своето Възкресение, не е успял. Господ дава спасение на всеки, който Го изповядва, че Той е Пътят, Истината и Животът. Нека имаме дръзновение да следваме Христос, да се радваме, че Бог винаги обръща в наша полза дори най-тежките и трагични събития, и нека това да ни бъде за спасение на душите!“

Вечерта завърши с 30-минутния филм на митрополит Иларион Алфеев „Преследване на Църквата в Русия през 20 век“ – професионално изработен, с много исторически факти, архивни кадри от разрушени църковни светини, документи и снимки на последните минути от живота на руски християни.

Весела ИГНАТОВА

ЧУДОТВОРНИ ИКОНИ

От стр. 1

и благоговение в ранния следобед. В 17 ч. бе отслужена празнична вечеря в храм „Успение Богородично“, като в съслужение с Ловчанския митрополит Гавриил участваха приружавачият иконата архим. Калистрат от Рилската света обител, архиепископският наместник на гр. Пирдоп ставроф. ик. Йордан Георгиев, ик. Недко Бръмбаров, ставроф. ик. Вениамин Павлов от ловчанския храм „Св. Троица“ и иеромонах Нестор Бръмбаров. Митрополит Гавриил припомни на пристъпящите духовници и миряни икони от знаменателните чудеса, свързани с иконата на Божията Май-

околия ставроф. ик. Марин Божков, ставроф. ик. Любомир Казански, ик. Станимир Маринков, както и иеромонах Стефан и иеромонах Георги от братството на Троянската св. обител. За празника допринесе и детският православен хор към храма.

По-късно през деня иконата отпътува за гр. Ловеч, където в 15,00 ч. бе посрещната с тържествен камбанен звън в църквата „Света Троица“. Множество вирващи се бяха стеслили да отидат своята почит и да отпразнуват молитви към Пресветата Богородица, нашата най-голяма. Застъпница пред престола на Бога.

В празничния неделен ден новият катедрален храм в Ловеч, посветен на свети-те братя Кирил и Методий, покрехна чудотворната икона на света Богородица „Осеновица“. Това се случи малко преди началото на утренята в 8 ч., когато радостен камбанен звън огласи града, а пред иконата чакаха търпеливо с ред да се помолят множество християни от цялата страна.

След час започна и светлата Литургия, оглавена от епархийския архиепископ в съслужение с негов участъващ прот. Михаил Кочевач – председател на църковното настоятелство при храм „Св. св. Кирил и Методий“, „Св. св. Кирил и Методий“, „Св. св. Кирил и Методий“ и Любомир Казански, ставр. ик. Къчю Кабадийски – председател на ловчанския митрополитски храм „Св. Троица“, ставр. ик. Вениамин Павлов и свещ. Тихон Бориков.

Митрополит Гавриил използва възможността да награди архим. Калистрат с прекрасен награден кръст за змяна на благодарност за помощта и изключителната всотдайност при престола на светата реликва на територията на епархията през текущата седмица.

В словото си владиката поздравя жителите и гостите на Ловеч с празника и изключителната възможност на гостува в града. Той припомни някои от най-големите чудеса, свързани с чудотворната икона на Пресвета Богородица, като освобождаването на българските медицинци в Либия през 2007 г. и спасението на Рилския манастир от голям пожар.

Божията Майка и днес продължава да помага на онези, които с вяра и любов се обръщат към нея за помощ и подкрепа. Заговя и потокът от желаещи да заснат на петия ден на Светлата седмица и на 1 август, в началото на Богородичния пост.

На 12 май 2007 г. в София иконата бе една от трите чудотворни икони на св. Богородица (Троянската, Бачковската и Рилската), пред които бе отправена всенародна молитва за оседлване на смърт български мелници в Либия, които само два месеца по-късно по чудо бяха освободени и се прибраха живи и здрави в родината.

Светият образ на Божията Майка от Рилския манастир се почита като изключителна при тежки заболявания и при масови епидемии. Има свидетелства за това на колко много хора, които се обръщат с вяра към нея, тя е помогнала. Едно от забележителните чудеса се случило преди два века. Тогава при тежки епидемии, чума и холера, целият регион край манастира бил засегнат. По молба на населението двама иеромонахи и едни клирик, след всеобщо блене и молбен в литгия изнесли чудотворния образ от манастира. Навсякъде иконата била посрещана с почит, извършвал се водоеет и се обикаляли домовете. С благодарната помощ на Божията Майка страшият мир се прекратил. През целия 19 век чудотворната икона е спасявала от епидемии десетки селища в България. Тогава управата на съответното населено място пишела молба до игумена на Рилския манастир да им бъде изпратена иконата „Св. Богородица Осеновица“, за да се сложи край на епидемията. По този начин иконата продължава хиляди километри не само в региона, но и из цялата страна.

Многобройни са свидетелствата от древността до днес за чудесата, свързани с тази икона на Пресвета Богородица. Тя чудотворно съхранява, като с вяра, молитва и искрена личност се обръщат към пречистия ѝ лик.

мират те. Така иконата първо се озволява във Великотоърново, а сетне и в Рилския манастир.

В наше време иконата се изнася два пъти годишно от постоянното ѝ място – на петия ден на Светлата седмица и на 1 август, в началото на Богородичния пост.

На 12 май 2007 г. в София иконата бе една от трите чудотворни икони на св. Богородица (Троянската, Бачковската и Рилската), пред които бе отправена всенародна молитва за оседлване на смърт български мелници в Либия, които само два месеца по-късно по чудо бяха освободени и се прибраха живи и здрави в родината.

Светият образ на Божията Майка от Рилския манастир се почита като изключителна при тежки заболявания и при масови епидемии. Има свидетелства за това на колко много хора, които се обръщат с вяра към нея, тя е помогнала. Едно от забележителните чудеса се случило преди два века. Тогава при тежки епидемии, чума и холера, целият регион край манастира бил засегнат. По молба на населението двама иеромонахи и едни клирик, след всеобщо блене и молбен в литгия изнесли чудотворния образ от манастира. Навсякъде иконата била посрещана с почит, извършвал се водоеет и се обикаляли домовете. С благодарната помощ на Божията Майка страшият мир се прекратил. През целия 19 век чудотворната икона е спасявала от епидемии десетки селища в България. Тогава управата на съответното населено място пишела молба до игумена на Рилския манастир да им бъде изпратена иконата „Св. Богородица Осеновица“, за да се сложи край на епидемията. По този начин иконата продължава хиляди километри не само в региона, но и из цялата страна.

Многобройни са свидетелствата от древността до днес за чудесата, свързани с тази икона на Пресвета Богородица. Тя чудотворно съхранява, като с вяра, молитва и искрена личност се обръщат към пречистия ѝ лик.

Многобройни са свидетелствата от древността до днес за чудесата, свързани с тази икона на Пресвета Богородица. Тя чудотворно съхранява, като с вяра, молитва и искрена личност се обръщат към пречистия ѝ лик.

Многобройни са свидетелствата от древността до днес за чудесата, свързани с тази икона на Пресвета Богородица. Тя чудотворно съхранява, като с вяра, молитва и искрена личност се обръщат към пречистия ѝ лик.

ЦВ

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

110 години от рождението на Великотърновския митрополит Стефан

Приснопамятния Великотърновски митрополит Стефан (в миру Стайко Петров Стайков) е роден на 13/26.10.1907 г. в с. Чернево, Варненско. Израснал в многолюдно бедно семейство, той е последното им, седмо дете. От малък е възпитан в изрядност и доброволство. Баща му, Петър Стайков Сарянец, се занимава с абдажничко и земеделие, но наред с това бил и църковен певец в селския храм „Света Троица“. Майка му, Мара Попасова Желкова, била домакиня, като освен с грижите по което домашно, вземала дейно участие в помощта на съзряваща.

Начало образование малякът Стайко получава в родното си село, а прогимназиално – в с. Суворово, Варненско. Железкой да продължи образованието си, с цената на много труд и лишения, през есента на 1921 г. той е приет за ученик в Пловдивската духовна семинария, която завършва през 1927 година.

От м. септември 1927 г. Стайко Стайков е назначен за певец при варненския храм „Св. архангел Михаил“, а от края на 1928 г. е студент в Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, който завършва през 1932 година. Студентските му години също не са леки в материално отношение, но въпреки всички трудности, той е много прилежен и добър студент.

След своето дипломиране, от 1932 г. до 1938 г. Стайко Стайков е писар и проповедник при Варненско-Преславската митрополия, като наред с това е и хорист във варненския хор „Морски звънци“ с диригент севещният Христо Михайлов.

На 4 януари 1935 г. във варненския катедрален храм „Успение Богородично“ Стайко Стайков е постриган в монашество – расофор, с името Стефан – от Варненския и Преславски митрополит Симеон. На следващата ден – 5 януари, в същия храм той го ръкополага и в иеродияконски чин. Макар и от друго поколение, младият духовник ще се опита да съхрани и в по-късните години на своя живот идеалите на възрожденското минало, към което принадлежал неговият старец. През целия си архиепископски път митрополит Стефан не ще се изкуши от слава, богатство или кариеризъм. Тези, които го познават, ще го виждат неизменно да служи с архиепископски митри, одежи, жезли и еголпони, принадлежащи на църковното ведомство, а не лична собственост, защото за него истинския архипастирски дълг е служението в полза на другите.

С благодареностю на Варненския и Преславски митрополит Симеон в края на 1935 г. иеродиякон Стефан организира и ръководи църковно-певчески курс при манастира „Св. Кирил и Методий“ в Преслав. Пак по това време отец Стефан се обръща с писмо до проф. Петър Никол – племенник на дядо Симеон, в което го моли да ходатайства пред владиката да бъде изпратен на едногодишна специализация в чужбина със средства на епархийския просветен фонд „Митрополит Симеон“. Получил искането благодарно, от м. ноември 1937 г. до м. септември 1938 г. иеродиякон Стефан е на богословска и езикова специализация в гр. Фрайбург, Германия.

Завърнал се в родината, на 19 декември 1938 г. във варненския храм „Св. Николай“

той е ръкоположен за иеромонах от Варненския и Преславски митрополит Йосиф. От края на 1938 г. до началото на 1939 г. е финансов ревизор при Варненско-Преславската митрополия.

През учебната 1939/1940 г. иеромонах Стефан е учител-възпитател в Пловдивската духовна семинария. Едва погетили за новото си назначение, той е застъпан от сръбната вест за смъртта на своята майка, Мара Попасова Желкова. Отрудена и забързана в полжи през целия си живот, след тежко боледуване тя предава Богу дух на 12 септември 1939 г. на 69-годишна възраст.

През м. септември 1940 м. младият духовник отново заминава за Германия, където следва в Юридическия факултет на университета в Бреслау. През 1944 г. завършва с докторат по право, като темата на дисертацията му е „Църквата и държавата в България“, от 2 август 1944 г. иеромонах А-Р Стефан преминава на служение в Пловдивска епархия, където е назначен за епархийски проповедник, а на 7 януари 1946 г. по решение на Св. Синод е въведен в архимандритския чин. Стефан е въведен в архимандритския чин на Пловдивския митрополит Кирил (впоследствие Български патриарх).

От 16 юни 1947 г. до м. април 1950 г. архимандрит Стефан е протосингел на Пловдивската митрополия. Из тук той изпълнява своите задължения много прецизно, служи редовно, сам или заедно с митрополит Кирил, като обхожда различни населени места из епархията.

По предложение на Пловдивския митрополит Кирил на 2 април 1950 г., Врбница, в катедралния храм-памятник „Св. Александър Невски“ в София, архимандрит Стефан е хиротонисан в епископски сан с титлата „Главоинишки“ и е назначен за викарий на Пловдивския митрополит, който постъпва на м. януари 1962 година. Като викарен епископ дядо Стефан отново е неуморен и активен в служението си – богослужение и административно. Това промичава особено в периода 1953-1962 г., когато той де факто е и д. Пловдивския митрополит, тъй като патриарх Кирил, който до 1969 г. не освобождава Пловдивската катедра, пребивава основно в София.

На 21 януари 1962 г. епископ Стефан е избран, а на 28 януари с. г. и канонически

утвърден за Великотърновски митрополит.

В митрополитското си служение дядо Стефан се старее да поддържа коректни отношения с властимащите, което е добра предпоставка не само за безпрепятственото реставриране на старинни храмове, но и за построяването на нови сгради в редица епархийски манастири и пр. Но будната съвест на митрополит Стефан като клирик не може да се примиря с посегателствата върху Църквата. Това промичава ясно от едно негово писмо-изложение до Българския патриарх Максим от 70-те години на XX век, в което владиката с тревога заармира, че въпреки старанието да даде поддръжка добронамерените отношения с местните власти, митрополията е притисната да даде съгласието си никови храмове и църковни имоти безвъзмездно да бъдат одържавени, на което той се противопоставя.

Уморен не само физически, а и духовно от тревотите на времето, дядо Стефан излиза с предложение, архимандрит Дометиян да бъде хиротонисан в епископски сан и даден нему за викарен епископ.

Въпреки тежкото си здравословно състояние, владиката се старее редовно да посещава заседанията на Св. Синод и макар в епархийските си дела да е подпомоган от своя протосингел или викарен епископ, в повечето случаи сам присъства на различни важни църковни и граждански тържества и прояви както в своята, така и в други епархии, където е поканен. С благодареностю в мнго храмове на епархията се извършват ремонтни работи, а в някои манастири продължават да се строят нови сгради.

Не по-малко усилия владиката полага и за непрекъснатото обновяване на клира в своята епархия. Според една равностемка, само за 15 години той привлича 38 енорийски свещеници, постигва в монашество 6 мъже и 22 жени, отличава с офия „протоиерей“ 66 души, 70 протоиереи стават свещенноикононо, 17 са ставрофорните свещенноиконо-

ми, а 6 иеромонаси въвежда в архимандритско достойнство.

Заслугите му на архиепископ са оценени още приживе с награждаването му с ордена на Българската православна църква „Св. Кирил и Методий“ – I степен, както и с ордена на Руската православна църква „Св. Владимир“ – II степен. За цялостния му принос към Църквата Николай VI, папа и патриарх Александър II, на цяла Африка, му връчва грамота и честния „Кръст на св. апостол и евангелист Марк“ – I степен.

От 27 януари 1992 г., поради напреднала си възраст и влошено здравословно състояние, митрополит Стефан е освободен от всякакви административни задължения и живее на покой в митрополитския си дом.

Възникналият през пролетта на 1992 г. разкол в ононо на Българската православна църква, разпростринал се чрез оделни личности в различни краища на страната, не оставя без последствя и духовните дела във Великотърновска епархия. Възползва се от не-доброто здравословно състояние на митрополит Стефан, користомобивни личности подеждат архиепископ, чрез подписа си да участва в неща неясни и неразбрани от него, което пък от своя страна доведе до нежелани и може би не съвсем справедливи канонични санкции спрямо него.

Мако преди да почине, през месеците март и май 1995 г., в момент на умствено просветление, старецът саморично написва две поканий писма до Българския патриарх Максим и Св. Синод, с което желае да бъде отпозен за незначителните си действия от своите събратя архиепископ, което те и сторика.

Въпреки изпитанията и неговата физическа немощ, Бог е било угодно митрополит Стефан да доживее до дълбока старост. Той си отива от този свят на 10 ноември 1995 г. си вилва от Бог, навършил 88-годишна възраст. Опелото му е извършено на 12 ноември с. г. от Българския патриарх Максим и членове на Св. Синод във великотърновския катедрален храм „Рождество Богородично“, където множество християни от близо и далек участват за последно с богом с новопреставения св. архиепископ. Погребан е в приворна на храма на манастира „Св. Николай“ в с. Арбанаси, Великотърново.

Борис ЦАЦОВ

85 години от рождението на приснопамятния Вигински митрополит Дометиян

Възпоменателна вечер, посветена на приснопамятния Видински митрополит Дометиян, се състоя на 13 ноември в Руския културно-информационен център в София. Събитието бе организирано с благодареностю на свещейшият Български патриарх Неофит по повод 85-годишнината на приснопамятния архиепископ, роден на 11 ноември 1932 г. в с. Хасовица, Смолянско.

Близи неговите съработници, имали възможността да познаят отблизо митрополит Дометиян, разказаха спомени за него, като разкриха различни страни от тази забележителна личност. Очерта се образът на един образцов пастир, мъдър наставник, вдъхновен проповедник, надарен с изключително дар слово, познаващ добре Священното Писание и творчествата на светите отци, търпелив, разбирателен и прощаващ човешките немощи, пропит с дългата вяра в Бога и всепрощаваща любов.

Бе проектиран филм за митрополит Дометиян, който почина на 18 септември 2017 г., след като в продължение на 30

години управлява поверената му от Бога Видинска епархия и остави след себе си много духовни чедя – монаси и монахини, духовници и миряни.

Достойна личност с достойно извървян житейски път! Личност с изключително богата култура и духовно благородство, едновременно надарен от Бога с много дарби! Шедро живот, изпълнен с вяра и надежда във всеосилния и любящ ни Бог!

От стр. 1

– Защо тогава Цариградската Вселенска патриаршия не прие този ферман и се стигна до остър конфликт?

– Единствено чл. 10 от фермана създавал известни „затруднения“ за приемането му от Цариградската патриаршия. Това фактически е членът, който определял диоцеза на новата църковна област – Екзархията. Но докато в първичните проекти този диоцез е бил точно и поименно определен, то в официалния документ Високата порта заложила такъв текст, който да бъде постоянен източник на раздори между българи и гърци. Става дума за това, че във фермана били изброени поименно само 15 епархии, като за останалите, където живеело смесено население (това са най-вече епархиите в Македония), се предвиждало провеждането на всенародно допитване и ако 2/3 от православните пожелали, могли да преминат към Екзархията. Това именно най-много подразнило Цариградската патриаршия, защото по такъв начин екзархийският диоцез оставал постоянно отворен и можел да се увеличава непрекъснато.

Това е било най-важната причина, Патриаршията да откаже първоначално формалното получаване на фермана, а след това и неговото признаване, и съответно неговото приложение. Въпреки активната и масирана дейност на руското посолство в Цариград, което чрез граф Игнатиев се стремело да изглади конфликтите и подобри отношенията между двете спорещи страни (българи и гърци), Вселенската цариградска патриаршия проявила непростима непреклонност и отказала да признае валидността на султанския акт. Цели две години и половина (и 17 дни) продължила грубата и безпринципна игра „кой – кого“, докато се стигнало до фаталния 16 септември 1872 г., когато Патриаршията от позицията на силата прибегнала до срамния и позорен акт на обявяването на схизмата.

– Известно е, че на Първия църковно-народен събор в Цариград през 1871 г. са били допуснати и представители на македонските епархии, нефигуриращи във Фермана. Как се стига до това?

– При подготовката на този събор възникнали разгорещени дебати около законността и целесъобразността на участието на представителите от т. нар. спорни епархии (македонските), които не били упоменати поименно в султанския ферман. Първоначално до тези епархии не била отправена покана за участие, което хвърлило в смут населението им. Едва на 1 януари 1871 г., под влияние на демократично настроените църковно-народни дейци в Цариград, Временният Св. Синод отправил призив към българските общини в тези спорни епархии, за да изпратят и те свои избраници на Събора. На 3-то предготвително заседание (12 февруари 1871 г.) бил поставен въпросът за тяхното участие в заседанията, понеже някои представители били вече пристигнали и чакали пред вратата. Част от представителите, главно тези от търновско-русенската група, продължили да упорстват против участието им (с цел да не сдразни правителството). Обаче след изслушване на прочувствените изказвания на Тодор Кусев (по-късно монах и висш духовник под името Методий) от Пелагонийската епархия и Г. Кръстевич за единството на целокупния български народ, мнозинството гласувало да участват всички заедно и пълноправно при решаването на екзархийските дела.

– Каква е конкретната причина Българската църква да бъде обявена за схизматична и как тази схизма се отразила на българското църковно дело?

– Раздразнени от успеха на българското църковно дело, гръцките духовници още на 13 май 1872 г. свикали Патриаршески събор в Цариград, на който екзарх Антим I бил низвергнат (т.е. отстранен), митрополитите Панарет Пловдивски и Иларион Ловчански – афоресани (т.е. отлъчени от Църквата), а Иларион Макариополски – предаден на вечна анатема и на огнена геена. Но след като видяла, че това изобщо не смутило българските църковни дейци, Цариградската патриаршия подготвила и свикала на 29 август 1872 г. голям поместен гръцки църковен събор, който на 16 септември с. г. провъзглася-

– Как се развива екзархийското дело след Освобождението?

– Веднага след Освобождението руската дипломация поддържала становище, че седалището на Екзархията трябва да се намира в София или Пловдив, за да се създадат условия за вдигането на схизмата, която внесла разделение сред православните народи. На това мнение били и редица български възрожденски дейци. Проф. М. Дринов пък стоял на гледището, че Екзархията трябва да има за седалище град Охрид. Според екзарх Йосиф I „Македония е населена от 8 части българи и една част гърци“ и по населе-

ща, от които 13 гимназии и 87 прогимназии с 2266 учители и 78 854 ученици. От всичките преподаватели само 19 били родени извън пределите на Европейска Турция.

Възпитаниците на екзархийските училища не могли да разчитат на официална кариера или да заемат значителни служби в османската администрация, независимо от степента на образованието им. Малка част от тях продължили да учат в Русия и някои европейски университети. Почти всички поели пътя на народни учители и споделили нерадостната участ на сънародниците си.

Постепенно младата българска интелигенция поела в свои ръце националното дело. Въпреки че Екзархията била привърженик на еволюционната политика, редица свещеници и учители създали и ръководили тайни революционни комитети, като формирали интелектуалния елит на национално-освободителната организация (ВМОРО). Така с легални средства Българската екзархия подготвила Македония и Одринска Тракия за евентуално бъдещо обединение с българската държава.

– Срещало ли е съпротива екзархийското дело в Македония?

– Разбира се! Съпротива е имало от три страни – от страна на турската власт и от страна на гърци и сърби. Имало е и убийства на екзархисти. Най-силни са реперсиите след Илинденско-Преображенското въстание. Искам да посоча няколко фрапиращи случая.

На 13 ноември 1904 г. гръцки андарти нападнали българска сватба в село Зелениче, Леринско. Кметът на селото жени sina си и присъствам много гости от селото и близи. Гърците взривяват бомба в стаята сред сватбарите. Убити са 13 българи, включително младоженецът и баща му.

На 25 март 1905 г., Благовещение, гръцки андартски чети извършват клане и подпалват село Загоричани, Костурско. Погромът е известен в историята като Загоричанско клане. Селото е подпалено от всички страни. В центъра, гърците събират 20 души видни възрастни граждани, 14 от които отвлечат и убиват в планината Върбица. В селото са убити 39 момчета и мъже и 7 момичета и жени. На Върбица е убит и възрастният селски свещеник. Убити са и кметът на селото и дъщеря му. Броят на жертвите е посочван различно, като: убити българи 62 и 6 ранени, 72 убити, 100 убити. В памет на жертвите е издигната българската гробищна църква „Св. Димитър“ в Цариград.

На 28 септември 1905 г. гърците извършват клане и палеж в село Горно Неволяни, това е втора „Кървава сватба“. Андартска чета напада българи, празнуващи сватба, къщата е изгорена, убити са повече от 11 души.

Искам да подчертая, че в тези масови погроми и зверски убийства участва и гръцкият Костурски митрополит Германос Каравангелис. Той поощрява гръцките андартски и придружава османските потери по селата. На селяните от заплашените от опожаряване села той предлага следното: „Откажете се от анатемосаната Екзархия и се завърнете в светлото лано на Светата Ортодоксална църква, ако не искате да изгорите живи като мишки в кафез!“ В едно интервю пред британския журналист Хенри Брайлсфорд митрополит Германос заявил: „Съюзът с турците е само временен. Ще дойде велик ден, когато елинизъмът ще предяви своите права. Но е необходимо първо да се смажат българите!“

Следва

Интервюто взе:

Александра КАРАМИХАЛЕВА

ИНТЕРВЮ

Изстраданата ни църковна независимост

сил Българската църква и българския народ за схизматични. Това тежко наказание било наложено, защото българите били обвинени, че са внесли в Църквата фелетизма (т.е. племенното начало), чужд на църковното учение. На 17 септември 1872 г. оросът (съборното решение) за налагането на схизмата бил прочетен в Патриаршеския храм „Св. Димитър“, а на 24 септември с.г., – и в другите столични църкви, и в провинцията.

Налагането на схизмата изобщо не впечатлило възрожденския български народ, който бил готов да очаква всичко от страна на Цариградската патриаршия. Фактически тази схизма била рожба на безсилието на фанариотите да спрат успешното изграждане на българското екзархийско дело. Освен това тази схизма била наложена от псевдосъбор (а не от вселенски събор), който я обявил „под силния натиск на разюзданата елинизъм не само в Цариград и в Атина, но и в най-отдалечените краища на Отоманската империя“. Както е известно, тя не била призната от Йерусалимския патриарх Кирил, от Русия (която възприела позицията на мълчанието) и от други православни църкви, които обаче не дали официално становище.

Въпреки това схизмата тежала като позорно петно над нашата Църква в продължение на 73 години. Независимо от всички обективни трудности и непрекъснати пречки, българското църковно дело започнало да укрепва все повече от ден на ден. През 1873 г. били проведени плебисцити (допитвания) и Скопската и Охридската епархия били присъединени към екзархийския диоцез. Въпреки затрудненията от страна на Цариградската патриаршия и Високата порта, Българската екзархия бързо разгърнала широка творческа църковно-просветна и културна дейност, която затвърдила етнографските граници на българската нация, признати и от Великите сили. До 1878 г. в Македония имало екзархийски митрополити в Охрид, Скопие и Велес, а добре организирани църковни общини действали в Битоля, Прилеп, Струмица, Воден, Костур, Солун, Сяр, Одрин и др., които признавали Екзархията и под нейното ръководство изграждали църковно-просветното дело.

ние и по дух тя била „страна българска“. В нея живеели от 1 200 000 до 1 500 000 българи, затова екзархийският център трябвало да се запази в столицата на Османската империя. Това мнение на екзарха постепенно взело връх, тъй като било подкрепено от всички български църковно-народни дейци и от населението в Македония и Одринско.

В същото време Учредителното събрание в Търново приело и записало в Конституцията на Княжеството (чл. 39), че това население в църковно отношение съставлява „неразделна част от българската църковна област“ и се подчинява на върховната духовна власт на Църквата, където и да се намира тя, като с това се потвърждавало единството на българския народ независимо от политическите граници, които го разделяли. Въз основа на това положение било осигурено редовно постъпление на средства както от епархиите в свободна България, така и от държавното съкровище, които щели да се използват за поддържане на екзархийското дело в Македония и Одринско. Необходимо е да се отбележи, че тези постъпления били законно право на Екзархията като общобългарска институция и тук в никакъв случай не може да се намеква за някаква пропаганда, каквито били другите народности и религиозни пропаганди в Македония и Одринско, поддържани и насърчавани от османската власт във вреда на българското население.

– Какви са достиженията на Българската екзархия до Балканските войни?

– Идеалът на екзарх Йосиф I и неговата „велика длъжност“ – да бъде духовен стълб на българщината и „да обедини всички български епархии в обятията на Екзархията“, били реализирани в значителни мащаби. До Балканските войни в екзархийския диоцез били включени 7 епархии, възглавявани от митрополити, и още 8 епархии, управлявани от „екзархийски наместници“. В този широк диоцез се наброявали около 1600 ороийски храмове и параклиси, 73 манастира и 1310 свещеници.

До края на 1913 г. Екзархията успяла да открие и да поддържа в Македония и Одринска Тракия 1373 български учили-

МЕЖДУНАРОДНИ ФОРУМИ

Международна конференция в Битоля

Форумът, в който взеха участие преподавателите по *Етика в Православието* от всички епархии на Македонската православна църква, се проведе на **28 и 29 октомври** в Битоля, Република Македония, и бе открит от епархийския архиепископ – Негово Високопреосвещенство Преспанско-Пелагонийски митрополит Петър.

По покана на организаторите от Асоциацията на преподавателите по *Етика в религията* и с благословението на Българския патриарх Неофит, със свои доклади в конференцията участваха г-жа Александра Карамихалева, началник-отдел „Връзки с обществеността“ при Св. Синод на БПЦ-БИ, доц. д-р Костадин Нушев, от Културно-просветния отдел на Св. Синод и преподавател по *Християнска етика* в Богословския факултет на СУ, и г-н Ангел Карадаков.

В своя доклад, на тема „Църквата и обществото в контекста на усилията за запазването на традиционните ценности в съвременна Европа“, г-жа Карамихалева очерта основните тенденции в обособяването на системата от ценности в исторически план и в съвре-

менна Европа, отговорността и ролята на Църквата в съхраняването и отстояването на непреходните евангелски нравствени идеали, взаимодействието между Българската църква и съвременната българска държава в грижата за съхраняването на традиционните ценности, културното ни наследство, мира, справедливостта и съгласието в обществото и как отделът за връзки с обществеността си сътрудничи със светските медии в тази посока.

Г-н Ангел Карадаков запозна участниците във форума с развитието на църковните медии в България, разбирането на архиепископа на Българската православна църква за важната роля, която имат медиите за разпространяване и популяризиране на Христовото благовестие. Той сподели своя опит като редактор на двете най-важни църковни медии в страната – официалния сайт на Св. Синод и сайта „Добролюбие“, както и виждането си за църковната публичност като обективна, безпристрастна, честна и позитивна, подпомагача Църквата в нейното служение, а не само критикуваща я.

Доц. д-р К. Нушев разгледа в своя доклад темата за християнското образование и за нравственото възпитание на съвременните млади хора чрез взаимодействието между Църквата и училището, която е изключително важна и актуална в днешно време както в България, така и в другите европейски страни. Той засегна в своето изложение общата духовна традиция на християнското просвещение, свързана с делото на светите братя Кирил и Методий и техните ученици, познати на двата братски народа като обща традиция на Църквата и християнската просвета и култура.

Това общо духовно и културно наследство, свързано с християнското просветно дело на св. Климент Охридски е дълбоко и определящо за нашата християнска културна идентичност, и дори в днешно време ние трябва да черпим вдъхновение от него, за да решаваме новите задачи пред Църквата, училището и обществото в днешна Европа.

Доц. Нушев очерта трудностите в досегашния път на възстановяване на религиозното обучение в България и усилието на БПЦ за стабилизиране на предмета „Религия“ като редовен предмет в учебната програма. Той запозна участниците и с постиженията на програмата за религиозно обучение в община Кюстендил и създадените нови учебни помагала за децата от началния курс на обучение, които се въвеждат и в други училища в София, Петрич и други български градове.

Неразказвана история за Неврокопския митрополит Борис

На **8 ноември** се изпълват 69 години от убийството на Неврокопския митрополит Борис, който си отива от този свят само на 60 години, но оставя след себе си стотици духовни чеда, новопостроени и осветени храмове, процъфтяващ духовен и нравствен живот в поверената му Неврокопска епархия – плодове, които и до днес се берат от духовните пастистри в Българската православна църква.

Митрополит Борис е образец на архиепископ, който Българската църква е щастлива да има. Сам той възпитан в бедно, но възрасто семейство, израснал с християнски добродетели. Умьдрен от Светия Дух, бъдещият митрополит Борис става образец на кротост, въздържание, чистота и доброта, а всичко това обградено от любов към науката и чеченето.

След като става митрополит, дявола Борис се ангажира с това да помага на духовенството в Неврокопска епархия в извършване на пастирското дело – проповядването на Евангелието, както и духовната грижа за погръстващите. Всичко това би било трудно, ако митрополит Борис имаше лошо отношение към подчинените му духовници. Точно обратното, той като баща се грижел за свещенослужителите си. И следващата история го доказва.

Според разкази митрополит Борис обичал лично да носи заплатата на духовниците си. По този начин той се срещал с тях, виждал къде и как живеят, общувал и със семействата им. Веднъж в едно село край тогавашния град Неврокоп (сега Гоце Делчев) митрополит Борис отишъл да гледа заплатата на тогавашния енорийски свещеник там. Наблизил къщата му и видял, че вратата е отворена. Влязъл вътре, но не намерил нито отцеца, нито съпругата му. Отишъл го съседите и ги попитал къде са домакините, а те му отговорили, че са отишли до нивата си, за да я обработват. Митрополит Борис влязъл в къщата на отцеца, почистил, а след това му сготвил и вечеря.

Щом свещеникът се прибрал, изпа-

нал в ступор, когато видял митрополита си вкъщи. Взели благословение, прегърнали се и от умиление пред картинката започнали да плачат. Митрополит Борис не пожелал да остане за вечеря. Заявил, че трябва и на други свещеници да носи заплатата, а пътят е дълъг.

Тази кратка история показва колко „странен“ за нашите разбирания е бил митрополит Борис. Може би и точно заради това отношение, което той имал, Неврокопската епархия не е могла да го прежали. След убийството на митрополит Борис хората дълго не могат да го изпратят. Толкова са много желаещите да се простят с него, че тялото му почти седмица се забавя по централните в епархията.

Нека завършим и с едно кратко стихотворение в памет на митрополит Борис.

Да беше в старост ти сключил очите,
да беше в тиха смърт напуснал нас,
сърцата ни сковала тоя час!

О, твоята душа е отлетяла,
де няма ни въздишка, ни печал,
и в Божие чертози се е спряла,
защото непорочно си живял!

В лития са те срещнали светците,
запали са и ангелите в хор,
и литургия с тях във висините
отслужил си с небесен омофор!

Автор: **йеродиякон Нестор**, 1948 г. Написано по повод погребението на убития митрополит Борис.

Ангел КАРАДАКОВ

Свети мощи

Двете мощехранителници със светините бяха донесени в светата обител в навечерието на геня, в който Македонската православна църква чества паметта на св. Параскева Търновска (по стар стил). Тогава представители на двете обители, които са под духовното ръководство на архим. Пармений, се завърнаха от Силестренска епархия, където бяха по повод тържествата за 170-годишнината на храм „Св. Димитрий“ в с. Каллептрово.

Мощите на едни от най-почитаните светци в Православната църква са дар за братята и сестрите от двете обители и за македонските православни християни от престоятеля на празнуващия храм – ставр. ик. Добри Чаков, протосингел на Доростолска епархия, в израз на братска любов. Дар от него са и изцяло изработените и богато украсени мощехранителници.

Бигорският манастир „Св. Йоан Кръстител“ и неговият метох „Св. Георги“ в Райчица получаха драгоцен дар от България – мощи на св. Димитрий, св. ап. Андрей Първозвани, св. Пантелеймон, св. Варвара и св. Екатерина.

Протосингелът отец Добри Чаков гари на братята и сестрите от Македония частици от мощите и на други светци. Престои да бъдат събрани средства за изработването на специална мощехранителница.

ПОКЛОННИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ

Продължение от бр. 19

Бяхме ходили до това високопланинско село преди 2-3 години. Тогава само спряхме на площад, поразгледахме го и си тръгнахме. Сега си резервирахме къща за гости, които прогресивно се увеличават.

Там усилено се строи върху здравите каменни основи на рухнали къщи, реновира се други, изграждат се нови в ха-

пред мене с огромния черковен ключ. Белокоса. Бяла.

– Това ключът от църквата ли е? – попитах вместо „добър ден“ и тя потвърди. Отиваше тъкмо да бие клепалото, защото на другия ден беше Успение на св. Йоан Рилски, и се съгласи да отидем с нея в храма.

Каза, че на Успение Богородично, за храмовия празник, от града дошъл свещеник, имало голяма служба, храмът бил

ценни дарове я е дарил добрият Бог.

И те се оказаха наистина безценни.

Бог я дарява със сили и здраве и на тази преклонна възраст да изкарва сама прехраната си, да е полезна за близките си, да ошета в дома си и в Божия дом, за да е чисто и подредено, защото „храмът трябва да е чист и подреден, както дома ти. Даже повече, защото това е дом на Бога и Неговите светии, както и душата“ – обяснява тя. Бог ѝ дава сили и да изкачи стъпалата на камбанарията, за да извести на съеляните си, че е празник, ден за молитва и радост, и да отекне тази вест и радост заедно с камбанния звън по околните върхове. Дал ѝ е деца, които я уважават и се грижат за нея. Въпреки, че е бездетна.

Сядаме на църковния балкон пред овехталата от времето икона на Пресвета Богородица и баба Катерина ни разказва историята си.

Омъжила се за много добър мъж. Никога за нищо не се скарала. Родителите му я приели като своя дъщеря в дома си. Но нямали дете. Като св. Анна се моела на Бога за рожба, но... Един ден научила, че леля ѝ, която вече имала пет малки деца, родила шесто. Помолила я да ѝ го даде и тя, и семейството ѝ се съгласили. Катерина поискала това да стане в църквата, пред очите на Бога, Майката Божия и светиите. Майката да дари бебето на Пресвета Богородица, а Катерина да го откупи от нея. Така поискала. И така направили.

„Винаги ще помня този ден!“ – казва баба Катя и посочва мястото пред Богородичната икона, където оставили детето и тя го поела от „ръцете“ на Богородица като поверен ѝ от Бога син, за да се грижи за него и да го обича.

– Такова хубаво дете ми даде! – казва тя за Майката Божия – Беличко, кротко като ангел... А аз какво ѝ платих? Нищо. – 25 години служение в Църквата – казах, за да я утеша, но тя и тези години служение приемаше като дар от Бога за нея. Един от многото Му чудни дарове, с които е белязал живота ѝ и за които не спира да благодарят.

Синът ѝ пораснал и се оженил за добра жена, родили син, той също вече има син.

– Добри деца! – казва баба Катерина – Обгрижена съм, натъкмена, уважена. Казвам на жените от селото: вие деца родихте, а и мен, нераждалата, деца ме гледат.

Грижили се до края на дните им за родителите си, за свекъра и свекървата, лоша дума никога не си казали през годините. През живота си с никога не се е скарала, за никого лоша дума не е казала. За нея всички хора са хубави, добри...

Каза, че такава се е родила: не обича гурлутните, караниците, тя лошо не изрича и на нея не иска да ѝ казват лоши неща.

Тези жена дори не попита за имената ни, кои сме, откъде сме, какви сме... За нея това не беше важно, тя от самата ни среща беше решила за себе си, че ние сме добри хора. Срещнати на лицата непознати, за които тя без колебание и страх, с абсолютното доверие, отвори дома си, отвори Дома на Бога, отвори душата си, където също живееше Бог. Защото за нея Той живее навсякъде – във всеки човек, който среща на житейския ѝ път.

А най-чудното е, че в това село тя не е изключение. Там всички, които срещнахме са такива.

Господи, колко обикнах това място! С тишината му, спокойствието му, с безвремето, полегнало като мараня над каменните му улечки и покривите на къщите, с дивната гледка към Гоцеделчевското поле и зелените върхари, и с чудните му, недокоснати от света, хора!

Мисля си за феномена баба Катя и съеляните ѝ от Делчево, и техните удивителни за наше време доверчивост и простосърдечие. Хората от света са дошли до тези дивни планински хора, но не са заразили това място със зло и недоверие.

Нашите хазии бяха категорични, че всичките им наематели са били коректни, никой не ги е ограбил, никой не ги е измамил. Или са имали невероятния късмет да попадат само на добри и честни хора, или доверието, гостоприемството и добротата, които самите те оказват, правят техните гости добри и честни.

Може ли такава безгранично доверие и откритост да преобрази човек, да провозира най-доброто в него? Мисля, че може. Силата на това доверие е толкова поразяваща, че би стъписала всеки, дошъл с лоши намерения. Това доверие сякаш казва: „Знам, че ти си добър и честен човек“ – и сърце не ти дава да го опровергаеш, да злоупотребиш с него. Жителите на Делчево се отнасят към гостите си като с благородни хора и те се държат като такива.

Има и трети вариант. Бог пази Своите люде заради простотата и вярата им, защото „ако Господ не опази града, напразно ще бди стражата“ (Пс. 126:1). Ако Господ е с тях, кой ще е против тях? Никакви ключалки и предохранителни мерки няма да ги опазят, ако Господ не ги пази!

И се моля, Бог да опази и съхрани Своите люде в чистота и непорочност от всяко зло и посегателство!

Александра КАРАМИХА-ЛЕВА

Не от този свят

рактерния архитектурен стил и селото все повече се оживява.

А хората там са чудни! Спират те, заговарят те, усмихват ти се дружелюбно, искат да ти услужат, разказват ти за селото и личните си истории, радват ти се, че си дошъл, без да любопитват кой си, откъде си. Там просто си „добре дошъл“.

Бяхме говорили с нашия хазиян само по телефона, не знаеше нищо за нас, а когато пристигнахме и му звъннах, той ми каза къде ни е оставил ключа от къщата, за да се настаним. Остави цялата къща на абсолютното непознати хора без никакво притеснение. Дори не виждаше необходимост да дойде, за да му платим – практиката му била наемателите да оставят парите в стаята, когато напускат.

Гостоприемни, простосърдечни, незлобни и доверчиви хора – такива са жителите на това село. Високо, високо... някъде между небето и земята.

Само няколко улечки, настлани с камъни и пръст, пронизват Делчево, но до вратите на къщите се стига по тесни каменни пътеки, по които може да се движиш само пеша или на кон или магаре. Разположено е амфитеатрално по склона – лете тук е хладно, зимата е мека. Местните казват, че навремето се препитавали със земеделие. Отгоре, на билото, били нивите им, гледали ръж, картофи, малини... И днес около къщите им, на стръмното, са закрепили с трогателно упорство градинки с по няколко лехи домати, чушки, фасул...

Такава градинка има и баба Катерина – тукашната храмопазителка. На 88 години е, но сама си произвежда всичко необходимо, за себе си и за децата ѝ, които живеят в града.

Бях питала една жена на улицата отварят ли църквата. Каза ми, че баба Катерина държи ключа и ми посочи някак неопределено нагоре по улицата: „Ей в онази къща живее“. Тръгнахме натам да я търсим, без да знам на коя врата да почукам. Тогава тя ненадейно изникна

пълен с хора от селото и приходящи. Отключи портата, после вратата на притвора – издигнат южно на църквата, както и местното училище, стъпено до храма, стана до стена. Както и трябва да бъде. Казват, че някога тука са учили неколкостотин деца! Трудно е да го повярваш, но знае ли човек!

После с особено благоговение баба Катерина отключи с големия ключ вратата на църквата – ниска, за да се преклони човек на влизане в Божия дом. Докато отключваше и влизаше, шепнеше нещо. Заслушах се – казваше си молитвички, които знаеше наизуст – Трисветое, Отче наш... или такива, които си измисляше. Молеше се на Бога, на Пресвета Богородица и всички светии за децата си, за нас, които наричаше „тези добри хора“, защото не знаеше имената ни, за хората въобще. Най-вече благодареше. Благодареше на Бога, на Божията Майка и всички светии за хубавия си живот.

Това силно ме впечатли. Давах си сметка, колко тежък е бил животът на тези хора – жителите на тези високопланински села, в които всяко нещо се достига с много усилия и труд – придвижването, прехраната... всичко. Тук едва през 60-те години на XX век прокарали тесния, стръмен, с много завой еднолентов път. Дотогава всичко прекарвали на самари – селскостопанска продукция, строителни материали, покъщнина. Придвигвали се предимно пеша по стръмните пътеки. Само вода не им се налагало да носят на гръб – тук тя щедро се излива от селските чешми – студена, бистра, чиста, живителна.

Искам да чуя за какво толкова е благодарна баба Катерина, с какви толкова

ЗАПЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2018 г.

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000

ул. „Оборище“ № 4

тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на *Танка Тончева Христова*, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.